

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2564

Received: 30/04/2021, Revised: 17/05/2021, Accepted: 30/05/2021

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนของนักศึกษา สาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วรารณ นิลศรี

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

e-mail: s61123450006@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการ
บริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ 2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประชากรและกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 172 คน และได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็น
เป็น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การเก็บแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยแบบพหุ

การวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 มาก
ที่สุด คือด้าน ความต้องการเป็นที่สนใจ มีผลร้อยละ 66.1 ($p \text{ value} = 0.000$) และรองลงมา คือด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว
มีผลร้อยละ -22.9 ($p \text{ value} = 0.000$) ถือว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 2) พฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนมี
ความสัมพันธ์ การเลี้ยงดูของครอบครัว ($r = .642$) ระดับ ความสัมพันธ์มาก โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และความต้องการ
เป็นที่สนใจ ($r = -.174$) ระดับความสัมพันธ์น้อย โดย เป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : พฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน, การเลี้ยงดูของครอบครัว, ความต้องการเป็นที่สนใจ

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2564

Received: 30/04/2021, Revised: 17/05/2021, Accepted: 30/05/2021

Factors Affecting Risk Behavior of Being A Rape Victim of Students Police

Administration Branch College of Politics and Governance

Suan Sunandha Rajabhat University

Waraporn Nilsri

College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University

e-mail: s61123450006@ssru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were: 1. To study the factors affecting the risk behavior of being a victim of rape. of students in the field of police administration college of politics and governance Suan Sunandha Rajabhat University and 2. To study factors related to risk behavior of being a victim of rape. Of students in the field of police administration college of politics and governance Suan Sunandha Rajabhat University the population and sample consisted of 172 people and were randomized using probability. The research tool was to collect questionnaires. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. Pearson's correlation and multiple regression.

Research found 1) The factor affecting the risk behavior of being a victim of rape with statistical significance at the 0.05 level the most was the need for attention at 66.1% (p value = 0.000), and the second was parenting. of the family, the effect was -22.9 percent (p value = 0.000), considered statistically significant at the 0.05 level. 2) The risk behavior of being a victim of rape is related. Family upbringing (r = .642), the level of relationship was high. In the same direction and the need was of interest (r = -.174) at a low level of correlation, in the opposite direction. Statistically significant at the level 0 .01.

Keywords: Risk behavior of being a victim of rape, Family upbringing , needs are of interest.

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2564

Received: 30/04/2021, Revised: 17/05/2021, Accepted: 30/05/2021

บทนำ

ปัจจุบันในสังคมไทยถูกตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนเป็นอย่างมาก มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น และยังมีกลุ่มเสี่ยงที่ตกเป็นเหยื่ออย่างมาก เพราะเหตุนี้จึงทำให้สตรี เกิดความหวาดกลัวในการอาศัยหรือเดินทางเพียงลำพัง จึงทำให้เกิดความสนใจในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน และใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรในแต่ละวัน และยังส่งผลต่อในหลายๆด้านอีกด้วย (ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, 2561)

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึง การมีพฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นในเรื่องเพศต่อทางร่างกายและอารมณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ หรือการล่อลอมทางเพศที่ทำให้บุคคลหนึ่งรู้สึกไม่สบายใจ หวาดกลัวหรือตื่นตระหนกมันเป็นพฤติกรรมที่คนยังไม่ได้ได้รับเชิญหรือได้รับเลือกที่จะทำ โดยคนที่เป็นเหยื่อถูกข่มขืนมักจะเป็นเด็ก ผู้หญิง และผู้สูงอายุ แต่ส่วนมากผู้ที่ตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนจะเป็นเด็ก นักเรียน หรือนักศึกษา เพราะเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถป้องกันตัวเองได้ (สมหมาย แดงสกุล และคณะ, 2551)

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิด หรืออาชญากร โดยปราศจากความยินยอมของผู้ที่เสียหายอาจได้รับความเสียหายทางร่างกาย หรือทรัพย์สิน และในความเป็นจริงยังรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดของตัวผู้ถูกทำร้ายอีกด้วยซึ่งบุคคลเหล่านี้ก็จะพลอยได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ร้ายนั้นด้วย (พรชัย ขันดี และคณะ 2558)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนของนักศึกษา สาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน และจะมีแนวทางใดในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนสังคมให้ความสนใจ และหาแนวทางแก้ไขมาโดยตลอด เนื่องจากปัญหาความรุนแรงในสังคมไทยส่งผลในหลายรูปแบบทั้งความรุนแรงในครอบครัว และความรุนแรงในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบให้กับสังคมไทย และการกระทำรุนแรงต่อนักศึกษา ไม่เพียงแต่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย จิตใจ และการพัฒนาทางสังคมของนักศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็น ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศนั้นๆ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 สาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แบ่งได้เป็น 4 ส่วน คือ

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2564

Received: 30/04/2021, Revised: 17/05/2021, Accepted: 30/05/2021

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 -3 สาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 300 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาจำนวน 172 คน

ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการใช้สูตรของ Taro Yamane ที่มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มร้อยละ 5 ได้จำนวนประชากรเป้าหมายที่ต้องการศึกษาทั้งหมด ดังนี้

สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกำหนดให้คลาดเคลื่อนได้ 0.05

$$n = \frac{300}{1 + 300(0.05)^2}$$

n = 172

สำหรับการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็น

2. เครื่องมือ และวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ระบุรายละเอียดของเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล (ซึ่งหมายถึงตัวแปรแต่ละตัว)

2.2 ลักษณะหรือรายละเอียดของตัวแปร ได้แก่ ประเด็นย่อยของตัวแปร และระดับการวัดของตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบไปด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะทางประชากรมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีการศึกษา และรายได้ของครอบครัว เป็นต้น เพื่อให้ข้อมูลที่ได้เป็นแบบต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนมีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวนตั้งแต่ 1 ถึง 5 ตัวเลือก และเลือกคำตอบได้เพียงข้อเดียว ตามลำดับ ประกอบไปด้วยคำถาม 2 ด้าน ได้แก่ ความต้องการเป็นที่สนใจ จำนวน 10 ข้อ และการเลี้ยงดูของครอบครัว จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น มี 5 ระดับ จำนวนตั้งแต่ 1 ถึง 5 ตัวเลือก และเลือกคำตอบได้เพียงข้อเดียว ประกอบไปด้วยคำถาม จำนวน 15 ข้อ

3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษา สาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาด้วยตนเองเพื่อจะได้อธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจในการวิจัยครั้งนี้

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามประเด็นการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ปัจจัยลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2564

Received: 30/04/2021, Revised: 17/05/2021, Accepted: 30/05/2021

4.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวม และรายด้านแล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลตามเกณฑ์ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) 5 ระดับ โดยเร็นซิส เอ. ลิเคิร์ต (Rensis A. Likert)

4.3 วิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวม และรายด้านแล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลตามเกณฑ์ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) 5 ระดับ โดยเร็นซิส เอ.ลิเคิร์ต (Rensis A. Likert)

4.4 วิเคราะห์การพิสูจน์สมมติฐาน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอย (Regression and Correlation Analysis) ตามลำดับขั้นตอน

ผลการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ต่อชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

พฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน	r	Sig.
ความต้องการเป็นที่สนใจ	.642**	.000
การเลี้ยงดูของครอบครัว	-.174*	.022

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูของครอบครัว ($r = .642$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 มีระดับความสัมพันธ์มาก โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และความต้องการเป็นที่สนใจ ($r = -.174$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มีระดับความสัมพันธ์น้อย โดยเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ

ปัจจัย	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ด้านความต้องการเป็นที่สนใจ(a1)	.703	.060	.661	11.691	.000
ด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว(a2)	-.229	.056	-.229	-4.052	.000
(Constant)	1.187	.231		5.129	0.00

$r = .681$, $r^2 = .464$, $r^2_{Adjusted} = .458$, $F = 73.131$, $Sig. = 0.000$

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ประกอบไปด้วย 2 ด้าน คือด้านความต้องการเป็นที่สนใจ และด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว สามารถทำนายได้ ร้อยละ 45.8 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยง

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2564

Received: 30/04/2021, Revised: 17/05/2021, Accepted: 30/05/2021

ตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 มากที่สุดคือด้านความต้องการเป็นที่สนใจ มีผลร้อยละ 66.1 (p value = 0.000) และรองลงมา คือด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว มีผลร้อยละ 22.9 (p value = 0.000) ถือว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.187 + (a1 \cdot .703) + (a2 \cdot -.229)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = (.661) (a1) + (-.229) (a2)$$

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนของนักศึกษาสาขาการบริหรงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน อยู่ในระดับน้อย ความต้องการเป็นที่สนใจ อยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือการเลี้ยงดูของครอบครัว ตามลำดับ

การสรุปผลการศึกษาวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการบริหรงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 มากที่สุดคือด้านความต้องการเป็นที่สนใจ และรองลงมาคือด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว

การสรุปผลการศึกษาวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการบริหรงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนมีความสัมพันธ์ การเลี้ยงดูของครอบครัว ($r = .642$) มีระดับความสัมพันธ์มาก โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และความต้องการเป็นที่สนใจ ($r = -.174$) มีระดับความสัมพันธ์น้อย โดยเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0 .05

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการบริหรงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการบริหรงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความต้องการเป็นที่สนใจมากที่สุด และรองลงมาคือด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว ทั้งนี้เพราะความต้องการเป็นที่สนใจเป็นอาการทางจิตของคนที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว อาจจะเป็นทั้งคนที่บ้าน และคนรอบข้างจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยมีอาการโหยหาความรัก อยากให้คนมารักตัวเอง อยากเป็นที่สนใจของคนอื่น รู้สึกดีเมื่อได้เป็นคนที่สำคัญของใครคนใดคนหนึ่ง ดังนั้นความต้องการเป็นที่สนใจ ถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นันทยา สวัสดิวิชัยโสภิต, 2563) ได้ศึกษาเรื่องการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในสถานศึกษา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของนิสิตภายในมหาวิทยาลัยนเรศวรจำนวนทั้งสิ้น 466 คน ที่พบว่าประเภทอาชญากรรมเป็น 2 ประเภทหลัก คืออาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และอาชญากรรมที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การเกิดอาชญากรรมเกี่ยวกับการถูกคุกคาม ลอบติดตาม หรือข่มขู่มากที่สุดสำหรับอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การการถูกโจรกรรมรถจักรยานยนต์รวมถึงทรัพย์สินในภายในรถมากที่สุด อาชญากรรมที่เกี่ยวกับชีวิต

ร่างกาย และเพศนั้นกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในเรื่องของการถูกลวนลามทางสายมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการเกิดอาชญากรรมในมหาวิทยาลัยและพื้นที่โดยรอบ

การศึกษาความต้องการเป็นที่สนใจจากคนรอบข้าง ของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่าอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจจากคนรอบข้างมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมักจะตอบคำถาม เป็นคนแรกเสมอ เมื่ออาจารย์ถามในห้องเรียน ทั้งนี้เพราะอาการทางจิตเป็นอาการของคนที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ อาจจะเป็นทั้งคนที่บ้าน และคนรอบข้างจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยมีอาการโหยหาความรัก อยากให้คนมารักตัวเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นันทิยา สวัสดิวิชัยโสภิต, 2563) ได้ศึกษาเรื่องการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในสถานศึกษา โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างของนิสิตภายในมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่พบว่าประเภทอาชญากรรมเป็น 2 ประเภทหลัก คืออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การเกิดอาชญากรรมเกี่ยวกับการถูกคุกคาม ลอบติดตาม หรือข่มขู่มากที่สุดสำหรับอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน มีประสบการณ์ในเรื่องของการถูกลวนลามทางสายมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการเกิดอาชญากรรมในมหาวิทยาลัย และพื้นที่โดยรอบ

การศึกษาการเลี้ยงดูของครอบครัว ของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองต้องการให้นักศึกษาอยู่ในกฎ และระเบียบที่ตั้งไว้ของครอบครัว มากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างเมื่อนักศึกษากระทำผิด พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองมักจะลงโทษ หรือตักเตือนเป็นประจำ ทั้งนี้เพราะนักศึกษามาจากพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน อีกทั้งยังมีการรูปแบบการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน เช่น เลี้ยงลูกแบบเอาใจใส่ เลี้ยงลูกแบบเข้มงวด เลี้ยงลูกแบบตามใจ หรือเลี้ยงลูกแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดวงพร เพชรคง, 2561) ได้ศึกษาเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศเป็นปัญหาเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ ที่พบว่าเป็นปัญหาทางสังคมที่พบได้บ่อยในปัจจุบัน ซึ่งผู้กระทำความผิดส่วนมากเป็นคนที่เด็กคุ้นเคย หรือเป็นคนในครอบครัว คนทำผิดก็เลยอย่าใจปัญหานี้เป็นเรื่องที่ผิดทั้งกฎหมายและผิดศีลธรรมก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านร่างกาย และจิตใจของเด็กอย่างรุนแรงต่อเนื่องไปจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กเหล่านี้บางส่วนมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นผู้ใหญ่ซึ่งก่อปัญหาลักษณะเดียวกันนี้กับเด็กคนอื่นต่อไปเป็นลูกโซ่ไม่จบสิ้น

การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่าอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความไว้วางใจกับคนคุ้นเคย หรือคนใกล้ชิดมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างเที่ยวเตร่ตามสถานเริงรมย์ แหล่งอบายมุข ในตอนกลางคืน ทั้งนี้เพราะเป็นพฤติกรรมที่มีแนวโน้มในการถูกข่มขืน เป็นการใช้ชีวิตอย่างไม่ระมัดระวังจากคนแปลกหน้า หรือใช้ชีวิตอย่างประมาทตามสถานที่เสี่ยง เช่น สถานบันเทิง ซอยเปลี่ยว เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2557) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล 1 ที่มีต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอาชญากรรมทางเพศของผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า "ผู้หญิง" กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศคดีข่มขืนในสังคมไทย คือกลุ่มเด็กหญิงแรกรุ่นอายุระหว่าง 11-15 ปี ที่ป็นนักเรียน นักศึกษาถูกข่มขืนที่บ้านเพื่อน หรือคนรู้จักโดยคนรัก เพื่อน หรือคนรู้จักในช่วงเวลา 22.01-02.00 น. ซึ่งผู้กระทำความผิดทางเพศสนใจเด็กผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาดี (หุ่นดี-ขาวอวบ-ขาวสวย-หน้าอกใหญ่) แต่งกายล่อแหลม (นุ่งสั้น-รัดรูป-เสื้อ / ชุดบาง-สายเดี่ยว / เกะอก) และไม่ระมัดระวังตัว (ยอมติดตามไปด้วย-ใกล้ชิดสนิทสนม-เหยื่อมีอาการมึนเมา-ผ่านมาในที่เปลี่ยวตามลำพัง) ตามลำดับ

2. การศึกษาการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุโดยมีพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นตัวแปรตาม พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างด้านความต้องการเป็นที่สนใจ มากที่สุด และรองลงมา คือด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว ทั้งนี้เพราะความต้องการเป็นที่สนใจเป็นอาการทางจิตของคนที่มีขาดความอบอุ่นจากครอบครัว อาจจะเป็นทั้งคนที่บ้าน และครอบครัวข้างจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยมีอาการโหยหาความรัก อยากให้คนมารักตัวเอง อยากเป็นที่สนใจของคนอื่น รู้สึกดีเมื่อได้เป็นคนที่สำคัญของใครคนใดคนหนึ่ง และเกิดอาการไม่พอใจ อิจฉาริษยา เมื่อพบคนที่มีความรัก มารูมชอบมากๆ ดังนั้นความต้องการเป็นที่สนใจ ถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กมาก ที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นันทิยา สวัสดิวิชัยโสภิต, 2563) ได้ศึกษาเรื่องการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ในสถานศึกษา โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างของนิสิตภายในมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่พบว่าประเภทอาชญากรรมเป็น 2 ประเภทหลัก คืออาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และอาชญากรรมที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การเกิดอาชญากรรมเกี่ยวกับการถูกคุกคาม ลอบติดตาม หรือข่มขู่มากที่สุดสำหรับอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน นั้น กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การถูกโจรกรรมรถจักรยานยนต์รวมถึงทรัพย์สินในภายในรถมากที่สุด อาชญากรรมที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศนั้นกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในเรื่องของการถูกลวนลามทางสายมากที่สุด

การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนมีความสัมพันธ์ กับการเลี้ยงดูของครอบครัว ของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่ามีระดับความสัมพันธ์มาก ทั้งนี้เพราะนักศึกษามาจากพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน อีกทั้งยังมีการรูปแบบการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดวงพร เพชรคง, 2561) ได้ศึกษาเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศ ที่พบว่าเป็นปัญหาเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ เป็นปัญหาทางสังคมที่พบได้บ่อยในปัจจุบัน ซึ่งผู้กระทำผิดส่วนมากเป็นคนที่เด็กคุ้นเคย หรือเป็นคนในครอบครัว และเมื่อทำความผิดแล้วบุคคลเหล่านี้ก็จะพยายามปกปิดเรื่องโดยการกดดันเด็กต่าง ๆ นานา บางครั้งตัวเด็กเองเกิดความอับอาย หรือรู้สึกที่ตนเองผิดจึงไม่เล่าเรื่องให้ใครทราบ คนทำผิดก็เลยพยายามใจปัญหานี้เป็นเรื่องที่ผิดทั้งกฎหมาย และผิดศีลธรรมก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านร่างกาย และจิตใจของเด็กอย่างรุนแรงต่อเนื่องไปจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กเหล่านี้บางส่วนมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นผู้ใหญ่ซึ่งก่อปัญหาลักษณะเดียวกันนี้กับเด็กคนอื่นต่อไปเป็นลูกโซ่ไม่จบสิ้น

การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนมีความสัมพันธ์กับความต้องการเป็นที่สนใจ ของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่ามีระดับความสัมพันธ์น้อย ทั้งนี้เพราะเป็นอาการทางจิตของคนที่มีขาดความอบอุ่นจากครอบครัว อาจจะเป็นทั้งคนที่บ้าน และครอบครัวข้างจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยมีอาการโหยหาความรัก อยากให้คนมารักตัวเอง อยากเป็นที่สนใจของคนอื่น ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นันทิยา สวัสดิวิชัยโสภิต, 2563) ได้ศึกษาเรื่องการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในสถานศึกษา โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างของนิสิตภายในมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่พบว่าประเภทอาชญากรรมเป็น 2 ประเภทหลัก คืออาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และอาชญากรรมที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การเกิดอาชญากรรมเกี่ยวกับการถูกคุกคาม ลอบติดตาม หรือข่มขู่มากที่สุดสำหรับอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน มีประสบการณ์ในเรื่องของการถูกลวนลามทางสายมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการเกิดอาชญากรรมในมหาวิทยาลัย และพื้นที่โดยรอบ

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2564

Received: 30/04/2021, Revised: 17/05/2021, Accepted: 30/05/2021

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในการวิจัย ตามที่ผู้วิจัยได้สรุปเสนอไว้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืน ของนักศึกษาสาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีผลต่อการการใช้ชีวิตประจำวันของนักศึกษา สาขาการบริหารงานตำรวจ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา นอกจากนี้การเลี้ยงดูของครอบครัวจึงสำคัญเป็นอย่างมากในปัจจุบัน หากมีการเลี้ยงดูที่ผิด ไม่ใส่ใจ ละเลยการเลี้ยงดู ละเลยการอบรมสั่งสอน ไม่แนะนำหรือให้มีวิธีการเอาตัวรอดเมื่ออยู่คนเดียว หรือพบเจอคนแปลกหน้า เมื่อนักศึกษาขาดสิ่งนี้ไปอาจมีผลทำให้นักศึกษามีแนวโน้มที่จะตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนได้ ดังนั้นควรให้มูลนิธิปิวิมา หงส์สกุล เพื่อเด็กและสตรี เข้ามามีส่วนช่วยในการดำเนินการให้คำปรึกษา ให้ความรู้ และให้คำแนะนำการปฏิบัติตนในสถานศึกษา และเกิดการตกเป็นเหยื่อของความโหดร้ายทารุณในรูปแบบต่างๆ ทั้งเรื่องของการข่มขืน ทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย ได้น้อยลง

2 จากผลการวิจัยที่ พบว่าการเลี้ยงดูของครอบครัวจึงเป็นด้านที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ พ่อ และแม่เป็นบุคคลกลุ่มแรกที่มีความใกล้ชิดกับเด็กตั้งแต่แรก และวางรากฐานที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ความรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูลูกเป็นพันธะที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อต้องการให้เด็กได้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นควรให้มูลนิธิเพื่อนหญิงเข้ามามีส่วนช่วยในการดำเนินการเข้ามามีส่วนช่วยในการดำเนินการให้คำปรึกษา ให้ความรู้ และให้คำแนะนำในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยใช้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้หญิงเข้าใจในบทบาท หน้าที่และสิทธิของสตรี นำไปสู่ความเข้มแข็งและมีอำนาจต่อรองเชิงโครงสร้างในระดับปัจเจกบุคคล และเครือข่าย

3. จากผลการวิจัยที่ พบว่าการเลี้ยงดูของครอบครัว อยู่ในระดับความสัมพันธ์มาก โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แปลว่าถ้ามีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนมาก ก็จะมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่ดีมาก แต่ถ้าหากมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนน้อย ก็จะมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่ดีน้อย ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับด้านครอบครัวเป็นอย่างมาก และอาจจะช่วยลดการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนได้ ดังนั้นควรให้มูลนิธิศุภนิมิตมามีส่วนช่วยในการดำเนินการเข้ามามีส่วนช่วยในการดำเนินการให้คำปรึกษา ให้ความรู้ และให้คำแนะนำด้านการอุปการะเด็ก และการบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการพัฒนาชุมชน โดยเน้นในการพัฒนาเด็กและครอบครัว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนได้มีการศึกษาอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุม สามารถนำมาใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางในการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนได้น้อยลง

2. ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงตกเป็นเหยื่อถูกข่มขืนของนักศึกษา

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2564

Received: 30/04/2021, Revised: 17/05/2021, Accepted: 30/05/2021

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย. (2551). ปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศหญิงของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1.: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงพร เพชรคง. (2557). การล่วงละเมิดทางเพศ. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2564, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/download/article/article_20180220093930.pdf.
- นันทิยา สวัสดิวิชัยโสภิต. (2563). การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในสถานศึกษา กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยนเรศวร. สืบค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2564, จาก http://www.agi.nu.ac.th/nred/Document/isPDF/2563/geo_2563_012_FullPaper.pdf
- พรชัย ชันดี และคณะ. (2558). ทฤษฎีอาชญาวิทยา หลักการ งานวิจัย นโยบาย และการประยุกต์. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. (2561). เหยื่ออาชญากรรม: สิทธิและการช่วยเหลือเยียวยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สมหมาย แดงสกุลและคณะ. (2551). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานสุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.